

§ 214

Valtuutettu Kati Juvan aloite kehitysvammaisten työllistymisen ja työtoiminnan kehittämisestä

HEL 2020-001930 T 00 00 03

Päätös

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Kati Juvan aloite_
- 2 Lausunto, vammaisneuvosto, 9.6.2020
- 3 Lausunto, Yhdenvertaisuustoimikunta, 25.6.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Kati Juva ja 25 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan selvityksen tekemistä kehitysvammaisten työllistymisestä, työtoiminnan ja työosuuskorvauksen kehittämistä sekä erillistä toimenpideohjelmää.

Kaupunkistrategian 2017-2021 linjauksiin kuuluu, että toimiva kaupunki rakentuu tasa-arvolle, yhdenvertaisuudelle, vahvalle sosiaaliselle koheesiolle ja avoimelle osallistavalle toimintatavalle. Kaupunginhallitus toteaa, että vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllisyyttä, psykososiaalista hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta lisääviä toimia tehdään parhaillaan toimialojen laaja-alaisena yhteistyönä. Tarkoitus on poistaa rakenteelliset esteet ja koota työllistymistä edistävät toimenpiteet yhteen. Aloitteessa ja lausunnoissa esille nostettuja kehittämistoimia on valmisteltavana mm. kaupungin yhdenvertaisuussuunnitelman, henkilöstöhankinnan, tuetun työn menetelmien ja työkykyohjelman sekä vammaispalvelujen työ- ja päivätoiminnan palvelustrategian toimen-

piteinä. Kaupunginkanslia kokoaa toimenpiteet yhteen ja vastaa niiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seurannasta.

Asiasta on saatu sosiaali- ja terveyslautakunnan, vammaisneuvoston ja yhdenvertaisuustoimikunnan lausunnot. Vastaus on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuutettu Kati Juvan aloite_
- 2 Lausunto, vammaisneuvosto, 9.6.2020
- 3 Lausunto, Yhdenvertaisuustoimikunta, 25.6.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 24.08.2020 § 466

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.06.2020 § 102

HEL 2020-001930 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Kati Juvan ja 25 muun valtuutetun aloitteesta koskien kehitysvammaisten työllistymistä ja työtoiminnan kehittämistä:

”Aloitteessa on nostettu esiin sosiaali- ja terveystoimialallakin tärkeäksi tunnistettu tavoite. Työhönvalmennus on vaikuttava keino edistää vammaisten henkilöiden työllistymistä. Kehitysvammaisten työllistymisen ja työtoiminnan kehittäminen on ollut ja on yksi vammaispalvelujen keskeinen tavoite vuosina 2019–2020.

Tuetun työllistymisen ja päivätoiminnan periaatteet vammaispalveluissa ovat:

1. Tuetun työllistymisen palvelu tähtää asiakkaan työllistymiseen avoimille työmarkkinoille työvalmentajan tuella. Asiakkaan työllistyessä hän saa työsopimuksensa mukaista palkkaa.
2. Työtoiminnan tavoite on tukea kehitysvammaisten henkilöiden työllistymistä osa- tai kokoaikaisesti työsuhteiseen palkkatyöhön tai edistää yhteiskunnallista sopeutumista. Työtoiminnan palvelussa työtehtäviä harjoitellaan toimintakeskuksissa ja osallistumispäivistä maksetaan työosuusrahaa.
3. Päivätoiminnassa asiakasta tuetaan vuorovaikutuksessa ja liittymään ympäröivään yhteiskuntaan sekä tarjotaan mielekästä toimintaa päiviin.

Tuetun työllistymisen palvelujen piirissä oli 248 asiakasta huhtikuussa 2020. Voimassa oleva työsuhde oli 145:llä asiakkaalla. Koronapandemian johdosta 27 asiakasta on lomautettuna, 14 on jäänyt työttömäksi. Työtä tehdään myös erityisjärjestelyin, 81 asiakasta käy normaalisti töissä työpaikalla.

Vammaispalvelujen työ- ja päivätoiminnan palvelustrategian laatiminen on aloitettu vuoden 2020 alussa, ja sen työstämistä jatketaan koronapandemiasta huolimatta. Tavoitteena on kartoittaa ja päivittää työ- ja päivätoiminnassa olevien asiakkaiden alueellista palveluiden tarvetta sekä tarvetta palveluiden sisältöjen kehittämiseksi. 2019 alkaen on lisätty tuetun työllistämisen palvelun saatavuutta Cäpsän, Töölön, Haavikon ja Vallilan yksiköiden asiakkaille. Jokaisessa yksikössä työskentelee liikeyksen seurauksena omia työvalmentajia.

Vammaistyössä on tiedostettu haasteet asiakasryhmän työllisyydessä. Sosiaali- ja terveystoimialan vammaistyössä voidaan nykyisillä tuetun työllistymisen resursseilla tukea noin 270 asiakasta, kuten aloitteessa on kuvattu. Tuetun työllistymisen kautta on vuoden 2019 aikana työllistynyt työsuhteiseen työhön yhteensä 195 asiakasta, joista 13 henkilöä on ollut työsuhteessa Helsingin kaupunkiin tai liikelaitoksiin.

Vammaisten henkilöiden työllistymiseksi Helsingin kaupungille tarvitaan osatyökykyisille henkilöille räätälöityjä tai sopivia työtehtäviä ja niiden täyttämiseksi vakansseja, joihin vammaiset työnhakijat voisivat työllistyä. Jotta vammaiset työntekijät voivat työllistyä kaupungin palkkatuetuihin työpaikkoihin, tarvitaan osa-aikaisia palkkatuettuja työpaikkoja. Tällä hetkellä Helsingin palkkatukityöpaikat ovat pääsääntöisesti kokoaikaisia. Palkkatuetun työn kohderyhmiin tarvitaan muutoksia, koska tällä hetkellä vaatimuksena on pitkään jatkunut työttömyys. Suurin osa

vammaispalvelujen asiakkaista on työkyvyttömyyseläkkeellä, ja tästä johtuen työttömyysehto ei nykyisen tulkinnan mukaan täyty. Lisäksi on huomioitava, että asiakkaiden voimavarat eivät usein ensimmäisissä työsuhteissa riitä yli 30 tunnin viikkotyöaikaan. Monelle työskentely eläkkeeltä ja osa-aikaisena on tavoitteena.

Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta katsoo, että tulee selvittää, millä tavoin Helsingin kaupungin palkkatuetun työn ohjeisiin tulisi tehdä muutoksia yhteistyössä TE-toimiston kanssa, jotta palkkatuki voisi olla mahdollista myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleville henkilöille, ja mikä näiden muutosten mahdollinen kustannusvaikutus olisi.

Lisäksi lautakunta esittää, että kaupunki pyrkii luomaan enemmän osa-aikaisia, kehitysvammaisille ihmisille henkilökohtaisesti räätälöityjä palkkatuettuja työpaikkoja. Eri toimialoilla voi käyttää työanalyysi-välinettä, jotta työpaikolla tunnistetaan niitä työtehtäviä, jotka sopivat tukea tarvitsevalle henkilölle. Tällaisia voivat olla esimerkiksi asiantuntijoiden avustaminen.

Vammaistyö on mukana hakemassa valtionavustusta tällä hetkellä haussa olevaan työkykyohjelman mukaiseen kehittämistyöhön. Tavoitteena on saada rahoitusta tuetun työllistymisen menetelmien nykyistä laajempaan käyttöön sekä selkiyttää sosiaalihuollon työllistymistä edistävää palvelupolkua. Valtionavustusta myönnetään vuosille 2020–2022.

Työsuhteiden syntyminen vaatii räätälöintiä sekä tiivistä käytännön yhteistyötä työhönvalmentajien ja työnantajien välillä. Sopivien työpaikkojen löytämiseksi ja asiakkaan yksilöllisen polun toteuttamiseksi tulee työhönvalmentajien riittävä määrä turvata. Lisäksi tarvitaan yksilöllisiä koulutuspolkuja ammatillisen osaamisen hankkimiseksi. Esimerkiksi osatutkintoja tulisi voida hyödyntää nykyistä enemmän ja aiemmassa vaiheessa. Lautakunta esittää, että nykyisten työvalmentajien määrä ja tarve arvioidaan pikaisesti ja selvitetään mahdollisuudet hankkia tarvittaessa lisää työvalmennusta.

Helsingin kaupungin henkilöstön yhdenvertaisuussuunnitelmassa on 2019–2020 käynnistetty työ, jossa valmistuu vammaisten ja osatyökykyisten työllistymispolun mallintaminen sekä toimijakokonaisuuden kuvaus. Vammaistyö on mukana tässä valmistelussa. Tavoitteena on muun muassa tunnistaa kaupungin sisäiset ja ulkoiset kumppanit sekä verkostot, tunnistaa ja kuvata rakenteelliset esteet ja ongelmat sekä tehdä toimenpidesuunnitelma niiden poistamiseksi. Työllistymismahdollisuuksia tulee lisätä myös kaupungin sisällä. Tämä tulee tehdä yhteistyössä eri toimialojen välillä. Toimenpiteet vammaisten työllistymisen

edistämiseksi, työhönvalmennuksen kehittämiseksi ja työpaikkojen räätälöimiseksi tehdään yhteistyössä vammaisjärjestöjen kanssa.

Kaupungin tekemissä ulkopuolisten palvelujen hankinnoissa tulisi käyttää vielä nykyistä laajemmin työllisyyssehtoja, toisin sanoen edellyttää ulkopuolisilta toimijoilta myös osatyökykyisten työntekijöiden osaamisen ja potentiaalin hyödyntämistä.

Aloitteessa mainittua työosuusrahaa maksamalla pyritään osoittamaan palkkatyön tekemisestä koituva taloudellinen hyöty, joka on yksi motivoiva tekijä palkkatyössä käymiselle. Työosuusraha ei ole etuus, vaan asiakkaalle henkilökohtaisesti maksettava kannusteraha. Helsingin kaupungin työosuusrahan maksuperiaatteet on sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksellä 2.12.2014 § 14 linjattu vastaamaan Vantaan ja Espoon työosuusrahan maksuperiaatteita. Lautakunta esittää, että selvitetään työosuusrahan merkitystä ja kannustavuutta vammaisille itselleen ja erilaisia malleja sen kehittämiseksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Työllistyminen palkkatyöhön lisää kehitysvammaisten henkilöiden psykososiaalista hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Yksi todistetusti työllistymistä edistävästä keinoista on tuetun työllistymisen malli."

Käsittely

16.06.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausunnon kuudennen kappaleen jälkeen seuraavat kappaleet:

Lautakunta katsoo, että tulee selvittää, millä tavoin Helsingin kaupungin palkkatuetun työn ohjeisiin tulisi tehdä muutoksia yhteistyössä TE-toimiston kanssa, jotta palkkatuki voisi olla mahdollista myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleville henkilöille, ja mikä näiden muutosten mahdollinen kustannusvaikutus olisi.

Lisäksi lautakunta esittää, että kaupunki pyrkii luomaan enemmän osaaikaisia, kehitysvammaisille ihmisille henkilökohtaisesti räätälöityjä palkkatuettuja työpaikkoja. Eri toimialoilla voi käyttää työanalyysivälinettä, jotta työpaikolla tunnistetaan niitä työtehtäviä, jotka sopivat tukea tarvitsevalle henkilölle. Tällaisia voivat olla esimerkiksi asiantuntijoiden avustaminen.

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausunnon kahdeksanteen kappaleeseen: "Lautakunta esittää, että nykyisten työvalmentajien määrä ja tarve arvioidaan pikaisesti ja selvitetään mahdollisuudet hankkia tarvittaessa lisää työvalmennusta."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 3:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausunnon kolmanneksi viimeiseen kappaleeseen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Toimenpiteet vammaisten työllistymisen edistämiseksi, työhönvalmennuksen kehittämiseksi ja työpaikkojen räätälöimiseksi tehdään yhteistyössä vammaisjärjestöjen kanssa."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 4:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausunnon viimeiseen kappaleeseen ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia: "Selvitetään työosuusrahan merkitystä ja kannustavuutta vammaisille itselleen ja selvitetään erilaisia malleja sen kehittämiseksi."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Vastaehdotus 5:

Jäsen Katju Aro: Työosuusrahan maksuperiaatteet tuodaan lautakunnalle uudelleen tarkasteltavaksi ennen valtuustokauden päättymistä.

Kannattaja: jäsen Sandra Hagman

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Vastaehdotus 5 (jäsen Katju Aro)

Jaa-äännet: 7

Tapio Bergholm, Sami Heistaro, Maritta Hyvärinen, Riia Järvenpää,
Seija Muurinen, Karita Toijonen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Katju Aro, Sandra Hagman, Aleksi Niskanen

Tyhjä: 3

Cecilia Ehrnrooth, Kati Juva, Touko Niinimäki

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveystoimikunta hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 7 -
3 (tyhjää 3).

Sosiaali- ja terveystoimikunta antoi hyväksytyjen vastaehdotusten
osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

02.06.2020 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Pauliina Vähäpesola, työ- ja päivätoiminnan päällikkö, puhelin: 310 43155
pauliina.vahapesola(a)hel.fi
Katja Raita, vammaistyön johtaja, puhelin: 310 43149
katja.raita(a)hel.fi
Merja Jäntti, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 43715
merja.jantti(a)hel.fi